

Нийгмийн аж ахуйг удирдах газар

1925-12-11-нд Улсын 2 дугаар Их хурлаар хотын захиргааны дүрэм дөчин есөн зүйлийг баталсан байна.

Хотын захиргааны гүйцэтгэх газар нь долоон тэргүүлэгчидтэй, түүний дарга, орлогч, нарийн бичгийн дарга нар нь товчоо болон бүрэлдэж байсан бөгөөд хэлтсүүд нь Ерөнхий хэлтэс, Ардыг гэгээрүүлэх хэлтэс, Ардын эрүүлийг сахих хэлтэс, Аж үйлдвэрийн хэлтэс /энэхүү хэлтэст санхүү, аж ахуй, тоо бүртгэх салбарууд хамаарагдаж байв/-тэй байхаар заажээ. Хэлтсүүд нь тухайн үеийн байдлаас өөрчлөгдөж байжээ. Албан газар, цэрэг, үйлдвэрийн хэлтсүүдтэй болсон байна.

1925 онд хотын захиргаа нь 6 хэлтэс, 104 орон тоотой байв.

1930 онд батлагдсан Улаанбаатар хотын захиргааны дүрмийг шинэчлэн баталж, эл дүрэмд хотын захиргаа нь Сайд нарын Зөвлөлийн шууд харьяалалд засаг захиргааны нэгж болохыг заасан

1931-9-21-нд УБХ-ын тэргүүлэгчид, Засгийн газрын хамтарсан хурлын тогтоолоор Төв аймаг Улаанбаатар хотын захиргааны нутаг дэвсгэрийг нэгтгэн Улаанбаатарт төвлөрүүлэх, Улаанбаатар хэмээх аймгийн захиргаа байгуулах, сонгуулийг 10 дугаар сарын 1-нд хийх, сонгууль хийсний дараа Төв аймаг, Улаанбаатар хотын захиргааны нутаг дэвсгэрийг нэгтгэн Улаанбаатарт төвлөрүүлэх, Улаанбаатар хэмээх аймгийн захиргаа байгуулах, сонгуулийг 10 дугаар сарын 1-нд хийх, сонгууль хийсний дараа Төв аймаг, Улаанбаатар хотын захиргааг татан буулгасанд тооцох, Улаанбаатар аймгийн захиргааг гишүүд 11, орлогчдыг 5 хүнээр аймгийн захиргааны байгуулалтыг тэргүүлэгч, орлогч, нарийн бичгийн дарга, ерөнхий хэлтэс, цэргийн хэлтэс, хөдөө аж ахуйн хэлтэс, санхүүгийн хэлтэс, хотын нийтийн аж ахуйг эрхлэх хэлтэс, ардыг гэгээрүүлэх явдлын хэлтэс, Цагдан сэргийлэх явдлын хэлтэс, Улсын хянан байцаах бүртгэлийг Эрхлэх товчоо зэрэг зохион байгуулалтаар тогтоожээ.

1931 оны 9 дугаар сарын 21-нд Улаанбаатар хотын тэргүүлэгчид, Засгийн газрын хамтарсан хурлаар, Төв аймаг, Улаанбаатар хотын захиргаа, нутаг дэвсгэрийг нэгтгэн төвлөрүүлж, “Улаанбаатар” хэмээх аймгийн захиргаа байгуулах, сонгуулийг мөн оны 10 дугаар сарын 1-нд хийхээр тогтоожээ.

1932 оны 10 сард Улаанбаатар хотын захиргааг Төв аймагтай нэгтгэж Улаанбаатар аймгийн Захиргаа болгосон.

1933 оны СнЗ дахин шинэ дүрэм баталж УБХ-ын захиргааг СнЗ-д шууд харьяалуулан захирагдах засаг захиргааны нэгж болгосон. тэр жилдээ хотыг 6 хороо болгож хороодын дарга нарт сумын даргы эрх үүргийг гүйцэтгүүлэв.

1933 оны 12 дугаар сарын 29-нд Сайд нарын Зөвлөлийн 42 дугаар тогтоолын 4 дүгээр зүйл ээр 1930 онд батлагдсан Улаанбаатар хотын захиргааны дүрмийг шинэчлэн баталж, эл дүрэмд хотын захиргаа нь Сайд нарын Зөвлөлийн шууд харьяалалд засаг захиргааны нэгж болохыг заасан бөгөөд бүтцийг нь:

- Аж ахуйн хэлтэс
- Санхүүгийн хэлтэс
- Паспорт, бичиг эрхлэх хэлтэс
- Ардын гэгээрэл боловсролын тасаг
- Хотын ариун цэврийн хянан харгалзах газар
- Бичиг хэргийн анги
- Барьцаалан зээлдүүлэх ламбордын газар
- Галын аюулаас хамгаалах газар
- Цагдан сэргийлэх газар
- Шүүх
- Прокурор зэрэг байна.

1936 онд СнЗ-өөс хотыг газар нутгийг шинэчлэн олгожээ. /Өмнө тал нь Туулын хөвөө, Зайсан толгойн ам бүхлээр нь баруун тал нь Яармагийн амнаас Толгойтын Баянхошуу, Зүүн талыг Улиастайн бургаснаас Хөлийн модчины ногоон мод хүртэлх газрыг олгосон.

1937 оны 2 дугаар сарын 13-нд Улаанбаатар хотын тэргүүлэгчид, СнЗ-ийн хамтарсан 4/2 дугаар тогтоолоор хотын захиргааг өөрчлөн “Нийслэл Улаанбаатар хотыг захирах яам” болгохоор тогтоосон байна.

1937 оны 2 сарын 5-нд СнЗ-ийн тогтоолоор Улаанбаатар хотын Захиргааны эрхийг өргөтгөн яамны эрх хэмжээнд хүргэж, хотыг захирах яам хэмээн нэрлэж яамны даргыг СнЗ-ийн жинхэнэ гишүүн болгожээ.

1937 оны 05 дугаар сарын 4-нд Улсын бага хурлын тэргүүлэгчдийн хурлаар Нийслэл Улаанбаатар хотыг захирах яамны дүрмийг баталсан ба үндсэн хуулийн дагуу нийслэл хотын яам нь хотын ба хороодын хуралаар батлагдахаар заажээ.

СнЗ, Улсын бага хуралд захирагдах ба сайд нь СнЗ-ийн гишүүн байхаас гадна хотыг захирах яам нь 9 тэргүүлэгч, 3-н орлогчтойгоор хотын хуралаас сонгогддог байсан.

1937 оны 02 дугаар сарын 13-нд Сайд нарын Зөвлөлийн 2 дугаар хурал, Улаанбаатар хотын Тэргүүлэгчдийн 4 дүгээр тогтоолоор 02 зүйлээр Улаанбаатар хотын захиргааг өөрчлөн "Улаанбаатар хотыг захирах яам" болгосон.

1937-4-23-нд Сайд нарын Зөвлөлийн 12 дугаар хурлын 4-р зүйлээр Нийслэл Улаанбаатар хотыг захирах яамны дүрмийг баталжээ.

Мөн яам нь Сайд нарын /Зөвлөлийн гишүүн байна гээд дотоод байгуулалтыг /

- - Хотын байдлыг сайжруулах хэлтэс, энэ хэлтэст харьяалагдах
- - Орон сууцны тасаг
- - Түлээ модны бэлтгэлийн газар
- - Захирах тушаах хэлтэс
- - Санхүүгийн хэлтэс
- - Цэргийн хэлтэс
- - Ардын соёл боловсруулах хэлтэстэй байна гэжээ.

Мөн яамны шууд захиргааны газрууд:

- - Амгаланбаатар хотын захиргаа
- - Хороо, хоридын захиргаад
- - Хотын өнчин ядуусыг тэтгэх газар
- - Хүн эмнэлгийн салбар газрууд

Тусгай дүрмээр хотын хэмжээнд дээр ажиллах газрууд

- - Хотын прокурорууд
- - Хотын шүүх таслах газар
- - Хотын хоршооны байгууллагууд
- - Барьцаалан зээлдүүлэх ламфортын газар
- - Хотын доторхи артель, нэгдэл, үйлдвэр, мал эмнэлгийн ажил явуулах удирдлага нөлөөг үзүүлнэ гэжээ.

1937-5-4-нд УБХ-ын тэргүүлэгчдийн хурлаар нийслэл Улаанбаатар хотыг захирах яамны дүрмийг баталжээ.

- Мөн дүрмийн 4-р бүлэгт Хот захирах яамны дотоод зохион байгуулалт нь
- - Хот сайжруулах хэлтэс /орон сууцны тасаг, түлээ мод бэлтгэх газартай/
- - Захирах тушаах хэлтэс
- - Санхүүгийн хэлтэс
- - Цэргийн хэлтэс
- - Ардын боловсролын хэлтэс
- - Пионы /паспортын/ хэлтсүүдтэй байх.

1938 оны 04 дүгээр сарын 1-нд СнЗ-ийн хуралаар хот сайжруулах комиссын төслийг хэлэлцээд баталсан.

1939 оны 3 сард улсын 22 дугаар бага хурлын тогтоолоор “хотыг захирах яам” хэмээн нэрлэхийг “Улаанбаатар хотын захиргаа” хэмээн нэрлэх болсон.

1940 онд батлагдсан БНМАУ-ын үндсэн хуулиар “Улаанбаатар хотын бага хурлын тэргүүлэгчид” хэмээн тогтоосон.

1940-10-3-нд Сайд нарын Зөвлөлийн 50-р хурлын 8-р зүйлээр Улаанбаатар хотын хөдөлмөрчин ардын хурал ба хотын захиргааны дүрмийг баталжээ.

Мөн дүрмэнд хотын захиргааны дотоод зохион байгуулалтыг :

- - Санхүүгийн хэлтэс
- - Ардын гэгээрлийн хэлтэс
- - Эрүүлийг хамгаалах хэлтэс
- - Цэргийн хэлтэс
- - Хот сайжруулах хэлтэс
- - Аж ахуйн хэлтэс гэж тус тус байхаар тогтоожээ.

1955-7-6-нд Сайд нарын Зөвлөлийн 299 –р тогтоолоор Улаанбаатар хотын захиргааны нийгмийн аж ахуйг удирдах газрыг 1955-9-1-нээс Улаанбаатар хотын гүйцэтгэх захиргааны

дэргэдэх хотын орон сууц нийгэм хангамжийн аж ахуйг удирдах газар болгон байгуулахаар тогтоожээ. Мөн орон сууцны байшин ашиглах ба өөрчлөх тухай дүрмийг баталсан байна

1955-8-31-нд сайд нарын Зөвлөлийн 414-р тогтоолоор Улаанбаатар хотын захиргаанд **нийгэм соёлын асуудал эрхэлсэн** орлогч даргын орон тоог 1956-9-1-нээс бий болгожээ.

1964-11-24-нд Сайд нарын Зөвлөлийн 601-р тогтоолоор **Нийгэм хангамжийн газрыг** өргөтгөж, богины **тээврийн баазыг нийгэм хангамжийн** авто баазад нэгтгэх.